

KEMAL VAROL

—
Türk
Edebiyatı
Roman
—

Ucunda Ölüm Var

1. KİTAP
Aşkılar, Hevesler,
Ayrılıklar
Üçlemesi

Kemal Varol, 1977 yılında doğdu. Edebiyata şiirle başladı. *Yas Yüzükleri*, *Kin Divanı*, *Temmuzun On Sekizi* adlı şiir kitaplarından sonra bütünüyle düz yazıya yöneldi. *Jar*, *Haw*, *Ucunda Öliim Var*, *Âşıklar Bayramı*, *Kara Sis*, *Babamın Bağlaması*, *Onu Sevdığım Zamanlar* adlı yedi romanı, *Sahiden Hikâye* adlı bir hikâye kitabı ve *Demiryolu Öyküleri* ile *Memleket Garları* adında iki derlemesi yayımlandı. Sabit Fikir 2014 Yılın Romanı seçilen *Haw*'la 2014 Cevdet Kudret Roman Ödülü ve 2021 Fransa-Türkiye Edebiyat Ödülü'ne, *Sahiden Hikâye*'yle 2018 Sait Faik Hikâye Armağanı'na, *Âşıklar Bayramı*'yla 2019 Dünya Kitap Yılın Telif Kitabı ve Attilâ İlhan Roman Ödülü'ne, *Babamın Bağlaması*'yla 2023 Orhan Kemal Roman Armağanı'na değer görüldü. *Âşıklar Bayramı* romanı sinemaya uyarlandı. Romanları, İngilizce, Arapça, Fransızca ve Macarcaya çevrildi.

UCUNDA ÖLÜM VAR

Aşklar-Hevesler-Ayrılıklar Üçlemesi-1. Kitap

Yazan: Kemal Varol

Yayına hazırlayan: Aslı Güneş

Yayın hakları: © 2025 Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

1-5. baskı: İletişim Yayınları, 2016-2019

6-9. baskı: Everest Yayınları, 2020-2024

Doğan Kitap'ta 1. Baskı: Aralık 2025 / ISBN 978-625-5683-66-3

Sertifika no: 44919

Kapak tasarımı: Cüneyt Çomoğlu

Sayfa uygulama: Yasemin Çatal

Baskı: Yıkılmazlar Basın Yayın Prom. ve Kağıt San. Tic. Ltd. Şti.

15 Temmuz Mah. Gülbahar Cad. No: 62/B Güneşli - Bağcılar - İSTANBUL

Tel: (212) 515 49 47

Sertifika no: 45464

Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.

19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3, Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL

Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16

www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Ucunda Ölüm Var

Aşklar-Hevesler-Ayrılıklar
Üçlemesi-1. Kitap

Kemal Varol

DOĞAN KİTAP
ÖRNEKTİR

İçindekiler

Birinci Bölüm: Göz Silimliği.....	13
İkinci Bölüm: Kursak.....	24
Üçüncü Bölüm: Konya.....	32
Dördüncü Bölüm: Bir Tekaüdün Ağıdı	47
Beşinci Bölüm: İlk Yara	58
Altıncı Bölüm: Bursa.....	63
Yedinci Bölüm: Yer Değiştiren Bir Mezarın Ağıdı.....	79
Sekizinci Bölüm: Dönüş	95
Dokuzuncu Bölüm: İstanbul	97
Onuncu Bölüm: Bir Kahramanın Ağıdı	111
On Birinci Bölüm: Sahiden Orada mısın?	121
On İkinci Bölüm: Erzurum.....	125
On Üçüncü Bölüm: Altın Yüzük Ağıdı.....	141
On Dördüncü Bölüm: Senden Sonra.....	154
On Beşinci Bölüm: Arkanya.....	159
On Altıncı Bölüm: Tükenmiş Bir Ümidin Ağıdı	173
On Yedinci Bölüm: Yol.....	187
On Sekizinci Bölüm: Memleket.....	191
On Dokuzuncu Bölüm: Arguvan	205

*10 Ekim Ankara Garı Patlaması'nın en küçük kurbanı,
Demiryolcu çocuđu Veysel Atılđan'a...*

DOĞAN KUTUP
ÖRNEKTİR

*“Zannedirdim aşkı bir şûha bağlarsam geçer (....)
Bitmiyor hüznüm gülmekle, belki ağlarsam geçer.”*

Hafız Kemâl

Birinci Bölüm

Göz Silimliği

*"Bir insan çok şerefli olabilir ama cenazesine
kimin geldiği hava durumuna bağlıdır!"*

Rud Lurie

Ağıtçı Kadın, yerleri süpüren yırtık kara elbiseleri, bu yırtıklara düğümlediği renk renk çaputları, başına sardığı kara yazmaları, aslanağızlı asası, beline kemer niyetine doladığı kurt ve çakal kuyrukları, iki kaşının ortasıyla elinin tersindeki dövmeleri, bileklerine geçirdiği stres bileziği ve yırtık ayakkabılarıyla elli yıl boyunca kim nereden çağırdı, hangi evden bir cenaze kalktıysa vakit sektirmeden ayaklanıp yollara düştü.

Sanki dünyaya sadece ölülerin ruhunun selamete ermesi için gelen bu kadın, yıllarca denize kıyısı olan şehirlerden uzak dağ köylerine, kışların bir leke gibi yapışıp kaldığı diyarlardan kar yüzü görmemiş ovalara, bayındır ormanların çepeçevre sardığı nemli yurtlardan bir ejderha gibi alev kusan bozkır illerine varana değin cümle memleketi gezerken ne yollardan erindi ne de artık takati kalmayan ayaklarından dert yandı. Kendisi gibi zamanla yaşlanan aslanağızlı esasına tutunup bir kiraz yaprağı gibi rüzgârın önüne düşerken, çoktandır bir mezar yerine dönmüş Anadolu'nun kasaba ve şehirlerinde ağıtlar yaktı. Senelerce ölülerin ruhlarına gülsuyu ferahlığı verip kalanların kalp-

lerinde biriken, adeta bir irin halini alan acılarını akıtmalarına yardım etti.

Anadolu'nun bu son ağıtçısı, her seferinde ölünün kapıdaki ayakkabılarına bakarak iç geçirdi. Rahmetlinin henüz yorgan döşek gezen kokusunu içine çekti. Mevtanın elbiselerini kucaklayıp bir yakınından hikâyesini dinledi. Ölenin kim olduğunu, neler yaşadığını, hangi zorluklarla büyüdüğünü, neden öldüğünü, hangi muradını tamamlamadığını, içinde hangi ukdenin çözülmediğini, bu dünyadan göçerek kimleri yalnız başına koyduğunu, son anlarında neler söylediğini, arkasında hangi boşluğu bıraktığını öğrendikten sonra kendisini bekleyen kederli kalabalığın tam ortasına kurulup üç gün üç gece boyunca ağıt yaktı.

Gömlekler, ceketler, çorap ve mendiller, yazma ve kasketlerle alı pullu elbiseler yaşlı kadının ellerinde havaya yükseldi. Ağzının içinde bekleyen kederli kelimeler odanın içinde bir o yana bir bu yana döndü. Gözleri kurumuşların, içine atmışların, ağlamayacağım diye bin yemin etmişler ile taş kalplilerin bile gözlerini bir pınar gibi akıtıp senelerce cümle memleketin acısını aldı.

Ağıtçı Kadın'ı dinleyenler sinelerini dövüp tırnaklarını yüzlerine geçirirken, o sadece Allah'ın sevgili kullarını değil, düzenbaz, hilebaz, nebbaş ve cinsi sapıklar gibi cehennem ateşiyle yanmaya layık olan en kirli kulları bile feraha çıkarıp onları mahkeme-i kübraya temiz hal kâğıdıyla yolladı.

Yaktığı ağıtlar yardımıyla, faydasız bir hayat yaşayan en sütü bozuk ölüyü dahi benzerine evliya tezkirelerinde bile rastlanmayan bir mertebeye çıkardı. Kahveye giderken yere yığılan birini Kâbe'ye varamamış bir mümin ya da fazla içtiği için ölen bir başkasını zemzem suyunun hasretiyle ölmüş bir tarikat ehli gibi tasvir etti. Düzenbazları itikatlı, hilebazları emin, cinsi sapıkları pirüpak, birbirinden fena huyları olan en işe yaramaz hovardaları bile hak yolunda birer veli olarak çizdi. Haliyle, bulutların üzerinde ölünün amel defterini karıştıran melekler bile, herhalde bir

yanlılık yaptık diye ellerindeki eskimiş defterin tozlu sayfalarını çevirerek yazdıklarını yeniden incelemek zorunda kaldı.

Böylece, kırışmış yüzü dövmelerle kaplı olan Ağıtçı Kadın yüzünden ölümün tozlu yolları tastamam elli yıl boyunca gözyaşlarıyla sulandı durdu Anadolu'da. Onun iç parçalayan ağıtları sayesinde, herkes şer tarafına doğru hareket eden teraziye dengeleme, cennetteki on sekiz ırmakta şen şakrak bir halde yıkanma fırsatı buldu. Mendiller, yazma kenarları, tülbent ve kurumuş yanaklar hep onun sayesinde ıslandı. Mezarlarında huzursuzca dönüp duran ölümler, ruhlarını arkalarından yakılan bu içli ağıtlarla teslim etti.

Yaşlı kadın ise her ağıt bitiminde görevini layıkıyla yaptığına kanaat getirip kara elbisesinin sağlam bir yerini yırtarak ölümlerin elbisesinden kopardığı bir parça çaputu o söküğe düğümledi ve yeniden tozlu yollara koyuldu. Otobüslere, tren ve vapurlara binip her seferinde başka bir ölünün ruhu için ağıt yaktı.

Günler, aylar geçtikten sonra, ölümün arada bir soluklanmasını fırsat bilip birbirinden maharetli saz âşıkklarının ıssız vadi ve gözelerde kederli türküler yaktığı eski Arguvan'daki yıkık dökük evine döndü. Gece boyu buz gibi dut rakısı içip durmalarına rağmen rakıdan değil de yaktıkları türkülerden sarhoş olan âşıkkları dinleyip yorgun başını kir pas içindeki döşegine koydu. Bir kulağı vadide yankılanan türkülerde, bir kulağı yoldan gelecek hışırtıda, yatağında öylece uyuyup kaldı günlerce.

Ama hastalıktı, savaştı, kazaydı, Allah'ın emriydi, oydu buydu derken Anadolu'da ölümün mesaisi hiç sona ermediği için, bir zaman sonra yeniden taziye evleri, seneidevriye ve hatimlerin yolunu tuttu yaşlı kadın. Üç gün üç gece boyunca yaktığı ağıtlara karşılık kendisine ödenen göz silimliği parasını boynundaki keseye sıkıştırıp o diyar senin bu diyar benim demeden elli yıl boyunca sadece geride kalanların değil, gözü bu dünyada kalan ölümlerin ruhunu da ferahlattı.

Fakat zaman denen illet hep aynı düzende geçip gitmezdi. Zamanın bazen durması, işlerin durduk yere sarpa sarması, o sonsuz gibi görünen akışın bir yerde kesilmesi gerekirdi. Nihayet, onca vakit zamanın o çok kıymetli kanatları altında bir gün bile gıkını çıkarmadan ömür tüketen yaşlı kadına günün birinde nedenini kimselerin bilemediği bir hal oldu.

Her ne olduysa, uğursuz bir senenin gelip memleketin üzerine çöreklediği, kar kıyamet bir kışın yaşandığı o yılın baharında yaşandı. O yıl hayli zorlu geçen kış nihayet bitti ve Arguvan'daki dereler çağlayıp ağaçlar yeniden yaprağa durdu. Memleketin her tarafından durmaksızın ölüm haberlerinin geldiği o bahar, Ağıtçı Kadın bir gün ansızın tek göz odalı evine kapandı ve o zamana kadar herkese araladığı kırık dökük kapısını bir daha kimseye açmaz oldu. Yıllar yılı başkalarının hayatı hakkında acı dolu destanlar düzerken, o günden sonra kimseye kendi ömrüne dair bir cümle dahi kurmadı.

Arguvanlılar, toprak kayması sonucu eski kasabalarını terk edip doğuda yeni bir şehir kurmuşlardı. Ama herkes evini barkını bırakıp bu yeni kasabanın yolunu tutarken, yaşlı kadın susuz ve elektriksiz bu eski yerde bir başına yaşamayı yeğlemişti. İşi gücü olmazsa yeni Arguvan'a pek inmezdi zaten. Kendisine hürmette kusur göstermeyen kasabalıların bakışları altında tütünü bitmişse tütün tedarik eder, radyo pili, tuz, şeker, yağ alır; onun bunun fiyatını sorup zamandan geri kalmamaya çalışır, sonra da gerisingeri evine dönerdi. Bu yüzden kasabalı, yaşlı kadının evine kapandığını, artık ağda gitmediğini ilk başlarda bilemedi. Zaten ihtiyarlar o yılın yaman kışına karşı pek dayanıklı çıktığı için ölüm o bahar yanlarına pek uğramadı.

O günlerde Arguvanlılar onun yokluğunu bir an bile hissetmeyip neşe içinde türkü ve boğma rakılarına gömüldüler. Ölümün her canlının başında salınıp durduğunu, er ya da geç

kapılarını çalacağını unutup günlerini hayatın zevküsefasına harcadılar.

Ağıtçı Kadın ise o bahar günlerinin birinde, odasının bir köşesinde kir pas içinde duran kap kacağa, çatlamış duvarlara astığı türlü renkteki tespihlerin dağınıklığına aldırmadan başını bağlayıp kendisini yataklara attı. O vakitten sonra, kimi zaman türkü ve ajans dinlemek için başucuna koyduğu küçük transistörle radyoyu bile açmadı; bir gözü pencerede, hep dışarıya baktı. Ne zaman geleceğini kimsenin bilemeyeceği ölüm, aniden ortaya çıkacakmış gibi yaşlı gözlerini evinin önünde uzayan ağaçlı vadiye, bu vadinin içinden akan dereye, sanki bin yıldır oradaymış gibi sallanan ağaçlara, yıkık dökük halde bekleyen eski kasabanın viranelerine dikti.

Fakat dünya üzerindeki herkes ve her şeyin sonu bekleme-yeyazgılıyken, ölümün bir dakika bile beklemeye tahammülü yoktu. Anadolu'nun dört bir yanında güllük gülistan geçen bir iki haftanın sonunda, baharın tadını henüz almış ihtiyarlar birer ikişer ölmeye, cami ve cemevlerinden dört kollular yeniden kalkmaya başladı. Ölüden geriye kalan biçare ve kederli insanlar da biraz olsun ferahlamak için haliyle Arguvan'ın yolunu tuttu.

Yaşlı kadın kederli ölü sahiplerini, seneidevriye ricacılarını, kendisine kasabanın ileri gelenleri vasıtasıyla haber gönderen varlıklı beylerin davetini dahi kabul etmedi. Kimine hastayım dedi, kimine başka bir yere davetli olduğunu söyledi, kimini düpedüz azarlayıp çürümüş ahşap kapısından kovdu. Böylece, birkaç zaman evine gelen giden olmadı. Çok geçmeden, bu virane haldeki evin bulunduğu tepede soluklanan ricacılara yenileri eklendi. Fakat onlar da bir sonuç alamadılar.

Ölü sahipleri, kadıncağz belki bir şeye kırılmıştır diyerek yanlarında her yaşlının içinin geçtiği fındıklı lokumlarla kayısıli cezeryelerden göturdüler. Dahası belki de ona ödenen göz silimliği parasını az bulmuştur diye yığınla para teklif ettiler. Kimileri

de belki yaşlı kadını ikna eder, taş kalbi bir parça yumuşar diye, kendilerini kapalı kapının önünde yerlere atıp ölümlerinin iç parçalayan hikâyelerini anlattı. Ağıtçı Kadın, belki bu hikâyelerden birine kanar da yeniden ağıt yakmaya razı olur diye umdular. Ne kadar dil döktülse de faydasız; kapısını zinhar açmayan yaşlı kadını bir türlü ikna edemediler.

Kimi gönül koydu ona, kimi hayasızca küfür edip çaresizce evine döndü. Ama bu arlanmaz taziye sahiplerinin sayısı azalacağı yerde her geçen gün biraz daha arttı.

Sonunda bu ricacılardan iyice bunalan yaşlı kadın, kapısına dayanan Arguvanlılara, artık gelmemelerini, bundan sonra hiçbir yere gitmeyeceğini, ağıt yakmayı bıraktığını söyledi. Ardından, kapalı kapının arkasından parmaklarıyla hesap yapıp gözlerini yıldızlara çevirdi.

Hesap kitabı bitince, kudret kalemıyla alına yazılan yazıdan haberdar olduğunu, tamı tamına on altı gün sonra öleceğini, bu yüzden hiçbir yere gitmeyip döşğinde Azrail Aleyhisselam'ın yolunu gözleyeceğini söyleyerek lafı kestirip attı.

Kapısına dayanan ricacılar anlamadılar söylediklerini. Yeniden kapıyı yumrukladıklarında onun kızgın sesini duydular:

Yaşlı kadın, kapının arkasından öfkeyle “Artık ağıda gitmeyeceğim!” diye bağırdı. Sonra da sesini mahzunca düşürüp “on altı gün sonra öleceğim!” dedi yeniden.

Baş yastığı başın derdini bilmezmiş. Bu yüzden kendisini artık kimselerin yaşamadığı virane haldeki kasabaya hapsettiği yetmezmiş gibi, yıkık dökük evinden çıkmamaya da ant içen bu yaşlı kadının anlattığı ölüm hikâyesine Arguvan'da hiç kimse inanmadı.

Herkes elini çenesine koyup onun asıl derdinin ne olduğunu bulmaya çalıştıysa da konuşmaya en hevesli olan çenebazlar

bile üç cümleden ötesine muvaffak olamadı. Bütün kelimeler ziyan edildikten sonra, tahminen elli yıl önce şıp diye kasabalarına damlayan bu kadın hakkında gerçekte pek bir şey bilmediklerini fark ettiler.

Çorak tepelerin eteğindeki tek katlı evleri, bu evlerin avlularında yükselen kayısı ve dut ağaçları, üç beş kahvehaneyle bakkalı, tozlu yolları; gür bıyıkları tütünle sararmış dedeleri, gözleri dut rakısıyla kararmış yağız gençleri, sokaklarında hep bir şey düşünürmüş gibi dalgın yürüyen kasketli erkekleri ve basma şalvarlarını karınlarından yukarı çeken hamarat kadınlarıyla sessiz sedasız bir hayat süren Arguvanlılar, ilk zamanlar kasabada ebelik yapan bu kadının ebelikten çok ağıt yakmaya istidadı olduğunu anlayınca ölümlerini onun kelimelerine teslim etmişlerdi. Fakat yıllar yılı kendi hikâyelerini anlattıkları bu kadına bir kez bile ne sorunu olduğunu sormamışlardı. Besbelli, yaşlı kadını onca yıldan sonra evine kapatacak esaslı bir derdi vardı ama bu deritten bihaber oldukları için hiç kimse onu ikna etmenin bir yolunu bulamıyor, bu yüzden de herkes çaresizce evine dönüyordu.

Böylece, Ağıtçı Kadın'ın evine kapanması yüzünden o bahar Anadolu'daki yas evleriyle taziye çadırlarından çığlıklar, ağıt ve gözyaşları yükselmez oldu. Ölüler, mezarlarında huzursuzca sağa sola dönerken gökyüzüne yükselen ruhlarının ağıtsız uğurlandığını, arkalarından bir avuç gözyaşının dahi dökülmediğini fark etti.

Nemlenmemiş amel defterleri açılırken hayıflanıp merakla yeryüzüne baktılar. Yakınları, eş dostları, çoluk çocukları, aşağıda, yeryüzünün bu kara kavruk memleketinde, yaşlı kadının kapısında sıraya girmiş hâlâ onu ikna etmeye çalışıyordu.

Fakat herkesin bu dünyada dilediğince kullanıp bir köşeye attığı zaman, öbür dünyada farklı çalışıyordu. Amel defterlerinden çıkacak sonucu bekleyen meraklı ölüleri hizaya sokan eli tırpanlı ızbandut zebanilerin öte dünyada bir an dahi beklemeğe tahammülü yoktu.

Ucunda Ölüm Var, yarım asır boyunca sevdiği adamı diyar diyar arayan, hasretle onun yolunu gözleyen Ağıtçı Kadın'ın hikâyesi. Anadolu'nun bu son ağıtçısı, Heves Ali'nin izini sürerken, ölümün bir an bile ara vermediği memleket yollarında başka hikâyelerin, memleketin bir türlü çözemediği dertlerin ortasında buluyor kendini.

Kemal Varol, “Aşklar-Hevesler-Ayrılıklar Üçlemesi”nin bu ilk romanında, Konya, Bursa, İstanbul, Erzurum ve Arkanya’da hem bu beş şehrin izini sürüyor hem de Heves Ali’den bir iz, bir hatıra ve koku arıyor. Elli yıllık bir aşk hikâyesinden geriye Ağıtçı Kadın’dan bir yakarış kalıyor:

*Gelmeyeceksen, elini son kez omzuma koymayacak, alnımı öpüp
yolculamayacaksan, bağışlanma dilemeyeceksen; adını aldığın
Ali hakkına söyle bari: Sahiden sevdin mi beni?*

